

RUKOPISNÉ ZLOMKY ZE SBÍRKY HISTORICKÉHO MUZEA¹

EMA SOUČKOVÁ

Abstrakt: Příspěvek upozorňuje na tři ojedinělé iluminace, vyříznuté patrně ze středověkých rukopisných misálů. Jedinečné zlomky zůstávaly doposud spíše stranou odborného zájmu, jelikož jsou deponovány v grafické sbírce oddělení starších českých dějin Národního muzea. Jedná se o jeden kánonový list, jenž byl navíc v průběhu let upraven vlepáním ornamentiky a postav donátorů, a dvě malované litery s figurálním zobrazením bičování Krista a Zmrtvýchvstání. Tvůrce iluminované výzdoby fragmentů je nutné hledat v okruhu Mistra antifonáře z Vorau, Mistra krumlovského specula a Mistra Mandevillova cestopisu. Podobně jako dva soubory vitráží z období vrcholného středověku, zastoupené též vždy třemi kusy ve sbírce skla oddělení starších českých dějin, se charakterem práce řadí ke kvalitním dílům přelomu 14. a 15. století a zcela zapadají do kulturního prostřední tehdy vyspělé střední Evropy.

Klíčová slova: rukopisné zlomky, sbírka grafiky, rukopis, misál, iluminace, knižní malba, sbírka skla, vitráž, středověká okenní výplň

V oddělení starších českých dějin Národního muzea se vedle početné sbírky užitého umění – skla, keramiky a porcelánu nachází i obsáhlý fond grafiky, jenž mimo novověké topografické náměty zahrnuje také zcela ojedinělé fragmenty iluminovaných rukopisů, patrně české provenience. Zlomky jsou datované do období vlády Karla IV. nebo spíše jeho syna Václava IV. Jedná se o tři iluminace, uchovávané v depozitáři Národního muzea v Terezíně pod inventárními čísly H2-6862/a,² H2-6862/b³ a H2-6862/c.⁴

Charakterem materiálu se tyto středověké fragmenty vymykají ostatním sbírkovým předmětům ve fondu, čili jsou v literatuře zmiňovány spíše sporadicky. Jejich představení odborné veřejnosti se ujal Pavel Brodský, historik umění a autor řady studií a knih, mezi kterými je i *Katalog iluminovaných rukopisů Knihovny Národního muzea v Praze*.⁵ Tyto zlomky se však nenacházejí v knihovně, ale ve sbírce oddělení starších českých dějin Historického muzea a P. Brodský jim věnoval pozornost v *Časopise Národního muzea*, kde fragmenty popsal a také datoval.⁶

FOLIO S UKŘIŽOVÁNÍM

Vzhledem k tomu, že se na prvním vyříznutém pergamenu, jenž bude patrně kánonovým listem z misálu, nacházejí votivní portréty klečících objednavatelů [1], je jejich reprodukce otištěná v knize dlouholetého kurátora sbírky starších českých dějin, Lubomíra Sršně –*Malované*

1 Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019–2023/9.IV.a, IČ: 00023272).

2 Pergamenové folio o rozměrech 28,4 × 16,2 cm.

3 Vyříznutá iniciála o rozměrech 12,4 × 11,0 cm z pergamenového folia.

4 Vyříznutá iniciála o rozměrech 12,2 × 10,9 cm z pergamenového folia.

5 BRODSKÝ, P. *Katalog iluminovaných rukopisů Knihovny Národního muzea v Praze = Catalogue of the illuminated manuscripts of the Library of the National Museum*. Praha: KLP, 2000.

6 BRODSKÝ, P. Neznámé miniatury v oddělení starších českých dějin. *Časopis Národního muzea. Řada historická*. Praha: Národní muzeum, 1994, s. 100–101.

*miniaturní portréty.*⁷ Tyto podobizny se tedy vyskytují na prvním rukopisném fragmentu s celostrannou iluminací. Jejím ústředním motivem se jeví ukřižovaný Kristus na kříži ve tvaru T s Pannou Marií na levé straně a sv. Janem evangelistou na straně pravé. Námět se objevuje na pozadí geometrického vzoru na koso postavených čtverců s drobnou výplní uprostřed, což lze podobně dohledat např. na pozadí litery B na Zlomku Sedleckého antifonáře,⁸ v jejímž vnitřním poli se nachází Nejsvětější Trojice.⁹ Šachovnicové pozadí či na koso postavený vzor ve formě tapety, která obklopuje ústřední postavu světce, ukřižovaného či apoštola, je obvyklým motivem vyskytujícím se i na dobových vitrážích.¹⁰

Výjev na fragmentu s ukřižovaným Kristem je ohraničen lahvově zeleným rámem, kolem kterého se vine akantová ornamentika, nahore korunovaná polopostavou anděla a droalerie v podobě monstra – draka a bájného ptáka. Droalerie se často vyskytují ve středověkých rukopisech a obsahově doplňují ornamentiku a hlavní figurální výjevy. Drak v borduře, kterému z tlamy a ocasu vyrůstají akanty, se objevuje např. na fol. 220r Liber Viaticu Jana ze Středy.¹¹

Styl ukřižování na sledovaném zlomku dle Pavla Brodského odkazuje k Mistru krumlovského specula,¹² a lze ho tedy datovat do 20. let 15. století.¹³ Pod pašijovým výjevem se nacházejí výše zmíněné votivní portréty pražského arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi a kanovníka Beneše Krabice z Weimile, jenž řídil stavbu svatovítské katedrály. Osoby jsou identifikovány pomocí erbů, které mají při sobě. Zobrazení klečících donátorů není nic neobvyklého, podobně se např. vyskytuje miniaturní podobizna Jana ze Středy v medailonu v borduře na fol. 69 v Liber viaticu.¹⁴ Další analogií je i klečící Karel IV. a litomyšlský biskup Albrecht ze Šternberka u Bolestného Krista v iniciále na fol. 34 v Pontifikálu Albrechta ze Šternberka.¹⁵ Donátora lze sledovat i na kánonovém listu z Hlohovského misálu na fol. 121v,¹⁶ kde se pod ústředním motivem ukřižování nachází medailon s bolestným Kristem v hrobě, u něhož klečí postava preláta. Tento list nese v dolní části známky opotřebení.

Pavel Brodský předpokládá, že klečící postavy na fragmentu z Historického muzea spolu s ornamentikou jsou převážně prací Mistra antifonáře z Vorau,¹⁷ na což upomíná

7 SRŠEŇ, L., *Malované miniaturní portréty. Sbíрка oddělení starších českých dějin Národního muzea*. Praha: Národní muzeum, 2005, s. 9, obr. 1.

8 Zlomek pergamenového folia o velikosti 9,8 × 10,4 cm je deponován v Knihovně Národního muzea pod sign. 1 D a 1/7a, publikován v BRODSKÝ, P. *Katalog iluminovaných rukopisů...*, s. 320, kat. č. 303, obr. 355.

9 Litera je publikována na str. 136 na obr. 187 v knize BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů*. Praha: Academia, 2012.

10 Vzor se vyskytuje na vitrážích ze sbírky oddělení starších českých dějin Národního muzea, zobrazující Pannu Marii, sv. Jana evangelistu a ukřižovaného Krista (inv. č. H2-13637; H2-13638; H2-13639) – viz pozn. 32.

11 Fol. 220r, *Liber Viaticus Jana ze Středy*, sign. XIII A 12, Praha, Knihovna Národního muzea, 1361–1362. Miniatura je publikována v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 190, kat. č. 302.

12 Základní prací tohoto mistra byl tzv. *Krumlovský sborník*, sign. III B 10, Praha, Knihovna Národního muzea, 20. léta 15. století. Miniatura z rukopisu je např. publikována v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 272, obr. 467.

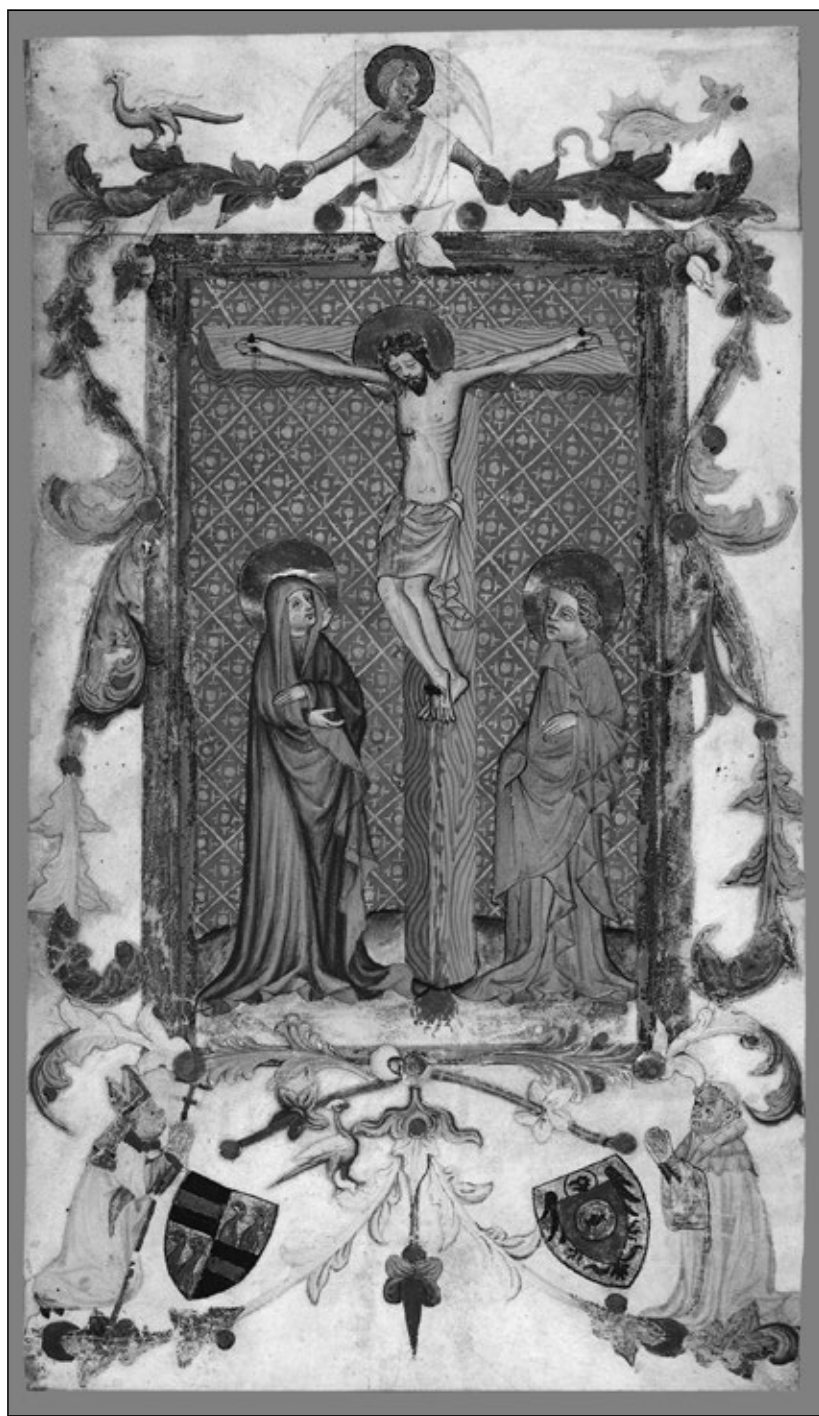
13 BRODSKÝ, P. *Neznámé miniatury...*, s. 100.

14 Fol. 69 v, *Liber Viaticus Jana ze Středy*, sign. XIII A 12, Praha, Knihovna Národního muzea, 1361–1362, publikováno v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 78, obr. 60.

15 Fol. 34v, *Pontifikál Albrechta ze Šternberka*, sign. DG I 19, Praha Strahovská knihovna, 1376, publikováno v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 78, obr. 61.

16 Fol. 121v, *Hlohovský misál*, sign. IF 346, Vratislav, Univerzitní knihovna, 1436, miniatura je publikována v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 274, obr. 473.

17 *Antifonář z Vorau*, sign. Cod. 259/I-IV, Vorau, Stiftsbibliothek, kolem 1360; miniatura z rukopisu např. publikována v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 254, obr. 432.

Obrázek č. 1: Vyřiznuté folio ze středověkého misálu s Ukřižovaným a klečícími donátory. Sběrka grafiky oddělení starších českých dějin, Národní muzeum, inv. č. H2-6862/a. Foto: Národní muzeum

charakteristický tvar nosu jednotlivých postav ve výjevu.¹⁸ Zlomek však není zcela autentickým dílem. Do původního kánonového listu byly vlepeny právě ornamentální prvky i podobizny výrazných představitelů dvorské kultury 14. století. Tato „koláž“ byla zjevně vytvořena některým z obchodníků ze starožitnostmi, aby se zvýšila cena a prestiž rukopisného zlomku, který byl podobně jako dva další fragmenty do sbírek muzea zakoupen v roce 1907 od pana Kasíka. Vlepení mělo zakrýt patrně i opotřebením, které bylo způsobeno tím, že kněz při mši tradičně kánonový list líbal, čili byl vystaven většímu zatížení než ostatní folia liturgických knih. To, že podobizny klečících objednavatelů byly obvyklou součástí výzdoby kánonového listu, dokládá i výše zmíněné folio z Hlohovského misálu. Příkladem poškození vlivem značného užívání kánonového listu se jeví miniatura z Chotěšovského misálu na fol. 186v,¹⁹ jeho autora je nutné hledat mezi malíři deskových obrazů a navíc je zřejmé, že list byl do kodexu vlepen dodatečně.²⁰ Tím se tedy jenom potvrzuje, že k vlepování folií do kodexů docházelo už v dobách minulých a není ani ničím neobvyklým ani v průběhu 19. století, kdy byl zřejmě upraven fragment ze sbírky starších českých dějin. Vlepenou ornamentální výzdobu spolu s podobiznami lze tedy vzhledem ke stylu dekorace a použitému materiálu datovat do 70. let 14. věku, zatímco hlavní výjev ukřížování do 20. let 15. století.

INICIÁLA S BIČOVÁNÍM KRISTA

Druhý sledovaný zlomek z Historického muzea obsahuje vyřiznutou iniciálu T s výjevem bičování Krista [2], jež patrně uváděla incipit *Te igitur*.²¹ Litera byla patrně taktéž vyřiznuta z misálu, ovšem z jiného exempláře než první celostranná iluminace. Pavel Brodský vzhledem ke kvalitě miniatury a fyziognomii tváří jednotlivých postav ve výjevu předpokládá, že autor iluminace vyšel z okruhu Mistra Mandevillova cestopisu²² a datuje ji do 2. dekády 15. století.²³

To, že litera patrně uváděla incipit *Te igitur* dokládá např. fol. 178r z Premonstrátského misálu z Teplé²⁴ nebo fol. 86r z jiného kodexu z počátku 15. století, deponovaném v Národní knihovně ČR,²⁵ kde lze také spatřit výjev bičování Krista v iniciále T.

INICIÁLA SE ZMRTVÝCHVSTÁNÍM

Třetí zlomek zobrazuje Zmrtvýchvstání Krista v iniciále R [3], která patrně uváděla incipit *Resurrectio*.²⁶ Tělo iniciály tvoří monochromní akant, podobný tomu, jenž se vyskytuje na kánonovém listu prvního fragmentu. Ve vnitřním poli litery se objevuje stylizovaná postava Krista, vystupujícího z otevřeného hrobu. Kolem tumby spí dva vojáci, což se obvykle vyskytuje

18 BRODSKÝ, P. Neznámé miniatury..., s. 100. Pavel Brodský mi při konzultaci ukázal komparační materiál pro určení iluminátora, a tím jsou iluminace *Kapitulní bible* (sign. A 3, A 2, Praha Archiv Pražského hradu, fond Knihovna Metropolitní kapituly, kolem 1360) *Vinecký žaltář* (sign. 5/70a, Mladá Boleslav, Okresní muzeum Mladá Boleslav, asi 60. léta 14. století) a *Antifonář z Vorau* (viz pozn. 17), za což mu tímto děkuji.

19 Fol. 186v, *Chotěšovský misál*, sign. XIV C 3, Praha, Národní knihovna České republiky, před polovinou 14. století, publikováno v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 246, obr. 418.

20 BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 30.

21 BRODSKÝ, P. Neznámé miniatury..., s. 101.

22 *Cestopis rytíře Johna Mandevilla*, sign. Add. Ms. 24189, London, The British Library, 10. léta 15. století. Miniatury z rukopisu jsou např. publikovány v BRODSKÝ, P. *Krása českých iluminovaných rukopisů...*, s. 197, 198, obr. 322, 323.

23 BRODSKÝ, P. Neznámé miniatury..., s. 101.

24 Fol. 178r, *Premonstrátský misál z Teplé – Missale ordinis Praemonstratensis Teplá*, sign. MS.E.9, Praha, Národní knihovna České republiky, 1460. Rukopis je digitalizován. Dostupné z: <http://www.manuscriptorium.com>.

25 Fol. 86r, *Misál*, sign. XVIII B 35, Národní knihovna České republiky, Praha, počátek 15. století. Rukopis je digitalizován. Dostupné z: <http://www.manuscriptorium.com>.

26 BRODSKÝ, P. Neznámé miniatury..., s. 101.

Obrázek č. 2:
Vyřiznutá iniciála ze
středověkého misálu se
zobrazením výjevu bičování
Krista. Sbírká grafiky oddělení
starších českých dějin, Národní
muzeum, inv. č. H2-6862/b.
Foto: Národní muzeum

Obrázek č. 3:
Vyřiznutá iniciála ze
středověkého misálu se
zobrazením Zmrtvýchvstání
Krista. Sbírká grafiky oddělení
starších českých dějin, Národní
muzeum, inv. č. H2-6862/c.
Foto: Národní muzeum

na vyobrazeních tohoto námětu. Fyziognomie Kristovy tváře a toporné tělo značí, že se jedná o práci málo schopného dílenského pomocníka, což již zmiňoval Pavel Brodský.²⁷ Litera uvádějící incipit *Resurrectio* se Vzkříšením Krista se např. nachází na fol. 136r Misálu z 60.–70. let 14. století, uchovávaném v Národním knihovně.²⁸ Na miniatuře se objevuje vystupující Kristus z hrobu a figura spícího vojáka, podobně jako na vyřiznuté iniciále z historického muzea.

Na všech třech zlomcích se vyskytuje bohaté zlacení, jež je užité na zlaté nimby figur ve výjevech, které jsou znázorněny kolem postav jako zlaté disky, což je typické pro období vrcholného středověku a obdobně se vyskytuje i na deskové malbě. V případě třetího zlomku je zlacení užito i na vnější pole iniciály jako monochromní tapeta.

ANALOGIE S VITRAŽEMI

Před pár lety byly fragmenty také vystaveny jako doprovodné exponáty, mapující historii a vyspělost české kultury na exhibici českého skla v hlavním městě Jižní Koreje, Soulu.²⁹ Jana Kunešová tehdy na výstavě konané pro zahraniční publikum upozorňovala, že nákladné iluminované rukopisy byly v evropském prostoru ukazatelem společenského postavení a vzdělanosti jejich objednavatele a že obdobné náměty lze sledovat i na středověkých vitrážích.³⁰ To ostatně ilustruje i fakt, že se ve sbírce skla v oddělení starších českých dějin nachází i několik velmi cenných vitráží, přibližně ze stejného období, jako jsou tyto rukopisné zlomky. Prvním hodnotným souborem jsou tzv. Žebnické vitráže.³¹ Tři dochované vitráže s postavami dvou neurčených apoštolů a apoštola sv. Ondřeje [4] pocházejí z kostela sv. Jakuba Většího v Žebnici u Plzně, postaveného v 1. polovině 14. století, který patřil k cisterciáckému klášteřu v Plasích. Vitráže se nacházely v oknech tohoto venkovského kostelíka. Z období vlády Karla IV. se dochovalo jen velmi málo vitráží, většinou jen fragmentárně zachovalých. Zmínované okenní výplně jsou navíc součástí celku šesti vitráží, z nichž tři jsou uchovány ve sbírkách Národního muzea v Praze a tři v Západočeském muzeu v Plzni. Jsou cenné z uměleckého hlediska a také proto, že náležejí do nejstaršího celistvě dochovaného souboru svého druhu v Čechách.

27 BRODSKÝ, P. Neznámé miniatury..., s. 101.

28 Fol. 136r, *Misál*, sign. XVIII E 16, Praha, Národní knihovna, 60.–70. léta. 14. století. Rukopis je digitalizován. Dostupné z: <http://www.manuscriptorium.com>.

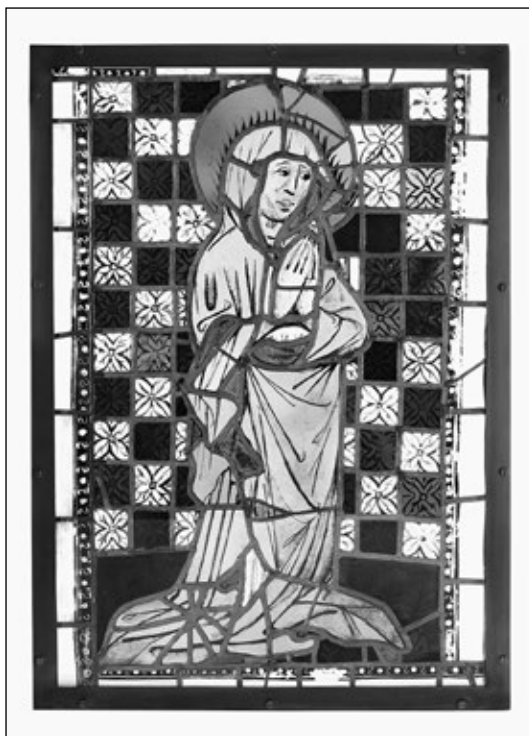
29 Katalog výstavy viz KUNEŠOVÁ, J. (ed.). *Pičchüjjesul: Pohemiajuli = The story of Bohemian glass*. Söul: Kuklipčungangpakmulkwon, 2015.

30 KUNEŠOVÁ, J. (ed.). *Pičchüjjesul*, s. 30–31, kat. č. 38.

31 Soubor vitráží ze Žebnice (inv. č. H2-7256, H2-7257, H2-7258), sklo barevné, vrstvené a lazurované, malované švarclotem, olověná montáž; výška vitráže (H2-7256) 61,5 cm, šířka 30,5 cm; výška vitráže (H2-7257) 60,5 cm, šířka 30,5 cm; výška vitráže (H2-7258) 58,7 cm, šířka 29,8 cm. Bibliografie: PODLAHA, A. *Posvátná místa Království českého: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v Království českém. Řada první, Arcidiecese Pražská*. Praha: Nákladem dědictví sv. Jana Nepomuckého, 1909, s. 107–110; MATOUŠ, F. *Mittelalterliche Glasmalerei in der Tschechoslowakei*. Praha: Academia, 1975, s. 64–69; POCHE, E. et al. *Praha středověká: čtvero knih o Praze. Architektura, sochařství, malířství, umělecké řemeslo*. Praha: Panorama, 1983, s. 705–711; PETRASOVÁ, T. – LORENZOVÁ, H. (eds). *Dějiny českého výtvarného umění I/2*. Praha: Academia, 1984, s. 490–491, obr. 353; KOČÍ, J. – VONDRUŠKA, V. *Památky národní minulosti. Katalog historické expozice Národního muzea v Praze v Lobkovickém paláci*. Praha: Panorama 1989, s. 75, kat. č. 221, 222, 223; VONDRUŠKA, V. – LANGHAMER, A. et al. *České sklo. Tradice a současnost*. Nový Bor: Crystalex 1992, s. 42; CÍLOVÁ, Z. et al. *Restaurátorský zásah na vitrážích z kostela sv. Jakuba Většího v Žebnici. Sklář a keramik*, roč. 62, č. 13–14, 2012, s. 348–352; CÍLOVÁ, Z. – KUČEROVÁ, I. – KNÍŽOVÁ, M. *Hodnocení korozního poškození středověkých vitráží z území Čech. Korozní ochrana materiálu*, roč. 57, č. 2, 2013, s. 41–49, s. 41–49; KNĚŽŮ–KNÍŽOVÁ, M. et al. *Restaurování vitráže s motivem apoštola z kostela sv. Jakuba Většího v Žebnici. Fórum pro konzervátory–restaurátory*, 2015, s. 47–53; KNĚŽŮ–KNÍŽOVÁ, M. et al. *Restaurování vitráží z kostela svatého Jakuba Většího v Žebnici – shrnutí poznatků komplexního průzkumu. Muzeum*, roč. 53, č. 1, 2015, s. 19–32; KUNEŠOVÁ, J. (ed.). *Pičchüjjesul*, s. 23, kat. č. 28; KUNEŠOVÁ, J. – PŘIBYL, P. (eds.). *Když císař umírá*. Praha: Národní muzeum, 2016, s. 29, kat. č. II.6; KÁROVÁ, J. – RICHTER, J. (eds.). *200 let Národního muzea ve 200 fotografiích*. Praha/Brno: CPRESS, 2018, s. 197.

Obrázek č. 4:
Vitráž z venkovského kostelíka v Žebnici u Plzně
se zobrazením sv. Ondřeje. Sbírká grafiky
oddělení starších českých dějin, Národní muzeum,
inv. č. H2-7258. Foto: Národní muzeum

Obrázek č. 5:
Vitráž středoevropské proveniencíe s Pannou
Marií. Sbírká grafiky oddělení starších
českých dějin, Národní muzeum,
inv. č. H2-13638. Foto: Národní muzeum

Druhým souborem ze sbírky starších českých dějin Historického muzea jsou tři vitráže s postavou Panny Marie, sv. Jana evangelisty a ukřižovaným Kristem z počátku 15. století, jež budou patrně české proveniencí.³² Typově zapadají tyto okenní výplně do produkce 1. poloviny 15. věku a byly nejspíše vyjmuty z menší sakrální stavby. Do Národního muzea se dostaly od obchodníka se starožitnostmi M. Goldberga roku 1926.

ZÁVĚR

Cílem příspěvku bylo upozornit na tři ojedinělé iluminace, jež zůstávají stranou odborného zájmu, jelikož jsou deponovány v grafické sbírce oddělení starších českých dějin Národního muzea, nikoliv v knihovně či archivu, kde by jejich uchování předpokládali badatelé a odborná veřejnost. Podobně jako dva soubory vitráží, zastoupené též vždy třemi kusy ve sbírce skla Historického muzea, se charakterem práce řadí ke kvalitním dílům přelomu 14. a 15. století a zcela zapadají do kulturního prostředí tehdy vyspělé střední Evropy, jež bylo reprezentováno především cennými artefakty, objednanými příslušníky aristokracie či samotného císaře a českého krále.

MANUSCRIPT FRAGMENTS FROM THE COLLECTION OF THE HISTORICAL MUSEUM

Summary: The contribution draws attention to three unique illuminations, cut out most likely from medieval hand-written missals. The unique fragment shave, until now, remained rather out side of expert interest, as they have been deposited in the collection of graphic arts in the Department of Old Czech History at the National Museum. They include a canon list which was further more, through out the years, embellished by gluing in ornamentation and the figures o the donators, and also by including two painted letters with a figural depiction of the Flagellation of Christ and the Resurrection. The creator of the illuminated decoration of the fragments must be sought in the circle around the Master antiphon maker of Voraú, Master of the Krumlov speculum, and the Master of Mandeville's travelogue. Much like the two collections of stained glass dating to the period of High Middle Ages, which are also represented by three items in the glass collection of the Department of Old Czech history, the character of their crafts manship places them among the high-quality work soft helate 14th and early 15th centuries, making them wholly fitting to the cultural environment of the period and the highly developed region of Central Europe.

Key words: manuscript fragments, collection of graphic arts, manuscript, missal, illumination, book painting, glass collection, stained glass, vitrail, medieval windows

Mgr. Ema Součková, Ph.D. (*1988)

Autorka je absolventkou doktorského studijního oboru – Dějiny křesťanského umění na Univerzitě Karlově. Jejím odborným zájmem je knižní malba, grafika a užité umění. V současnosti pracuje jako kurátorka v Oddělení starších českých dějin Národního muzea (Historické muzeum) a v nakladatelství Academia jí letos vyšla kniha *Výzdoba hudebních rukopisů Jana Táborského z Klokotské Hory*.

³² Vitráže s postavami Ukřižovaného, Panny Marie a sv. Jana Evangelisty (inv. č. H2-13637; H2-13638; H2-13639) vrstvené sklo, barvené, malované švarclotem, olověná montáž; rozměry (H2-13637) 63,6 × 44,5 cm; (H2-13638) 44,3 × 63,6 cm; (H2-13639) 44,5 × 64,3 cm, publikováno v KUNEŠOVÁ, J. (ed.). *Pičchüijesul*, s. 26, kat. č. 33.